

ЕКОНОМІЧНА БЕЗПЕКА АГРОПРОМИСЛОВОГО КОМПЛЕКСУ В ЕКОНОМІЦІ ЗНАНЬ

Колешня Я.О.

аспірант

Національний технічний університет України «Київський політехнічний інститут імені Ігоря Сікорського»,

Koleshnya_yana@i.ua

Спрямованість України на входження до європейської спільноти вимагає від неї перш за все підвищення конкурентоспроможності економіки, оскільки лише так наша держава зможе бути повноправним членом Європейського союзу (ЄС), партнером для високорозвинених держав. В іншому випадку Україна може стати джерелом сировини та дешевої робочої сили.

Наша країна є індустріально-аграрною, проте в структурі експорту (в тому числі до ЄС) все ще лідирує продукція агропромислового комплексу (АПК), при чому в більшості – сировина, а не готова продукція з високою доданою вартістю. Однак це не означає, що нам світить участь виключно продуктового партнера. Незважаючи на поширену думку про те, що аграрна країна не може бути багатого, шанси на підвищення рівня життя в Україні через використання можливостей у сфері АПК дуже високі, про що говорить приклад Нової Зеландії [1].

Однак перехід до економіки знань ставить під загрозу економічну безпеку агропромислового комплексу України. Показники продуктивності сільського господарства дуже низькі порівняно зі світовими лідерами. Економіка знань за визначенням Всесвітнього Банку – це сукупність усіх видів економічної діяльності, спрямованої на створення, розповсюдження і використання знань у всіх сферах життя суспільства [2, с. 35]. Це в тому числі означає проникнення знань у АПК, використання нових розробок, фінансування досліджень у сфері АПК. Однак рівень фінансування науково-дослідних та дослідно-конструкторських робіт (НДДКР) в Україні низький. В той час, як у країнах ЄС на науку спрямовується 2-3% ВВП, у нас цей показник менший 0,9% [3, с. 21].

Все це негативно відображається на показниках ефективності діяльності та продуктивності підприємств АПК. Так, урожайність зернових і зернобобових культур в Україні нижча від аналогічного показника в Нідерландах у 3,2 рази, урожайність цукрових буряків (фабричне) нижча, ніж у Франції, яка досягла найвищих результатів у 3 рази, урожайність картоплі поступається США у 3,3 рази. Україна поступається Нідерландам за урожайністю овочів і баштанних культур у 2,9 рази та за урожайністю плодів, ягід і винограду у 4,2 рази. Найвище досягнення Іспанії з виробництва основних видів продукції рослинництва вище українських показників у 7 разів; Данії з удою молока від однієї корови – у 2,1 рази і Нідерландів у виробництві основних видів продукції тваринництва – в 1,8 рази [4, с. 37]. Українські підприємства опиняються у більш негативних умовах конкуренції. Підприємства, що експортують продукцію мають більше можливостей, ніж ті, що працюють на внутрішньому українському ринку перш за все у зв'язку з нестабільністю вітчизняної валюти, проте порівняно із зовнішніми конкурентами вони не повністю використовують свій потенціал та можливості отримання прибутку. Водночас спрямованість України на входження в ЄС суттєво піднімає вимоги до якості сільськогосподарської продукції, котра часто не відповідає європейському рівню. Нестача вітчизняних розробок, технологій та техніки змушує підприємців закуповувати імпортовану техніку та технології, насіння, добрива тощо, значно підвищуючи їх затрати. Наприклад, в той час як зарубіжні фермери мають змогу користуватися перевагами альтернативної енергетики, вітчизняні домогосподарства не мають фінансової змоги придбати навіть найдоступніші енергогенеруючі установки.

Зарубіжні експерти стверджують, що Україні потрібне створення середовища, у якому сільгоспвиробники (в тому числі і малі домогосподарства) мали б змогу використовувати свій потенціал повністю. Щоб зберегти високий рівень конкурентоспроможності і мати змогу підтримувати достатній рівень економічної безпеки АПК, в Україні потрібно впроваджувати інтенсивний тип виробництва у сільському господарстві. Необхідно фінансування освіти, наукових досліджень, при чому не лише у сфері сільського господарства. Враховуючи складність поняття «економічна безпека» та значимість складових, що базуються на інноваціях (інформаційна, інтелектуальна, технологічна безпека тощо), стає зрозумілим важливість розвитку економіки знань для всіх сфер економіки країни, у тому числі і АПК.

Література:

1. Кононенко Олена Аграрне щастя: з кого Україні брати приклад? [Електронне джерело] / Українська правда. – Режим доступу: <https://www.pravda.com.ua/columns/2017/10/30/7159877/>
2. Поляков М. В. Розвиток концепції економіки знань // Вісник Бердянського університету менеджменту і бізнесу. – 2014. – №. 4. – С. 34-38.
3. Мельник Л. Ю. Системно-структурний аналіз національної економіки та аграрної сфери у вимірі економіки знань // Економіка АПК. – 2017. – №. 4. – С. 17-24.
4. Мельник В., Погріщук О. Інноваційно-інтенсивний тип виробництва як пріоритетний у розвитку сільського господарства в Україні // Вісник Тернопільського національного економічного університету. – 2016. – №. 4. – С. 35-45.